

НАПРЯМИ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА У ПИТАННЯХ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДИСКРЕЦІЙНИХ ПОВНОВАЖЕНЬ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В СФЕРІ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН

**ЛАВРЕНКО А.І. - аспірантка кафедри адміністративно-правових дисциплін
Донецького державного університету внутрішніх справ**

ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-2973-1691>

УДК 342.95

DOI: <https://doi.org/10.71404/EP.2025.1.49>

У статті досліджуються актуальні аспекти міжнародного співробітництва в контексті адміністративно-правового регулювання дискреційних повноважень у сфері земельних відносин. Основну увагу приділено аналізу транскордонного співробітництва, яке виступає як ефективний інструмент модернізації земельної політики України в умовах її європейської інтеграції. Розкрито значення міжмуніципального співробітництва як форми взаємодії територіальних громад, що дозволяє оптимізувати використання земельних ресурсів, підвищити якість надання публічних послуг, а також забезпечити прозорість реалізації повноважень органами місцевого самоврядування. Зроблено акцент на імplementації положень глави 17 Розділу V Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, яка передбачає поступове зближення політик у сфері сільського господарства, просторового планування та управління природними ресурсами, зокрема землею.

Проаналізовано сучасну нормативно-правову базу, зокрема Закон України «Про співробітництво територіальних громад» та Закон України «Про міжнародне територіальне співробітництво України», які визначають основи добровільного об'єднання громад для реалізації спільних проєктів у межах транскордонної взаємодії. Обґрунтовано необхідність підвищення інституційної спроможності органів місцевої влади та підготовки кваліфікованих кадрів для реалізації завдань у сфері земельних правовідносин. Також підкреслюється значення участі міжнародних донорів,

таких як ПРООН, GIZ, USAID, U-LEAD та інших, у розвитку партнерських проєктів, спрямованих на підвищення ефективності просторового планування, управління земельними ресурсами та забезпечення сталого розвитку.

Наголошується на необхідності формування національної політики щодо міжмуніципального та транскордонного співробітництва, що передбачає застосування спеціальних правових інструментів, гармонізацію законодавства з нормами міжнародного права та впровадження сучасних механізмів координації діяльності органів влади. Розвиток таких форм співпраці сприяє вирішенню проблем адміністративного поділу, покращенню інфраструктури, підвищенню якості життя в регіонах та зміцненню добросусідських відносин. Водночас вказується на необхідність правового врегулювання особливого статусу земель, що використовуються в рамках програм міжнародної співпраці, включаючи питання оподаткування, користування та інвестиційної привабливості. Зроблено висновок про перспективність застосування транскордонного співробітництва як механізму забезпечення сталого управління земельними ресурсами та реалізації Цілей сталого розвитку ООН у національній політиці України.

Ключові слова: земельні відносини, міжнародне співробітництво, транскордонне управління, дискреційні повноваження, міжмуніципальне співробітництво, Угода про асоціацію, децентралізація.

Постановка проблеми

На тлі стрімких суспільно-політичних змін, глобалізаційних процесів та необхідності забезпечення ефективного публічного адміністрування, особливого значення набувають стратегічні завдання у сфері земельних відносин. Земля виступає не лише об'єктом власності, але й ключовим ресурсом, що формує підґрунтя для економічного зростання, сталого розвитку та забезпечення екологічної безпеки держави. У сучасних умовах реформування земельного законодавства України важливим аспектом стає адміністративно-правове регулювання дискреційних повноважень суб'єктів публічної влади, зокрема в межах реалізації дерегуляційної політики.

Разом з тим, наявна практика демонструє необхідність формування більш прозорої та ефективної правової моделі управління землею, що обумовлює актуальність аналізу сучасних напрямів міжнародного співробітництва у цій сфері. Така взаємодія з іншими державами та міжнародними організаціями сприяє не лише імплементації кращих європейських практик, але й зміцненню інституційної спроможності України на шляху до ефективного адміністрування земельних ресурсів. Особливу увагу в цьому контексті відіграє гармонізація національного законодавства з європейськими стандартами, що передбачає чітке врегулювання меж дискреції у сфері земельних правовідносин.

Мета дослідження

Метою цього дослідження є комплексне науково-теоретичне обґрунтування та практичне осмислення сучасних напрямів міжнародного співробітництва у питаннях адміністративно-правового регулювання дискреційних повноважень у сфері земельних відносин в умовах трансформаційних процесів в Україні в контексті транскордонного та міжмуніципального співробітництва як ключових механізмів реалізації європейських стандартів управління земельними ресурсами, підвищення прозорості та ефективності функціонування органів публічної влади на місцевому рівні.

Стан опрацювання проблематики

Питання транскордонного співробітництва в контексті управління земельними ресурсами набуває дедалі більшого значення в умовах європейської інтеграції України. У сучасній науковій літературі ця проблематика представлена низкою праць, у яких досліджується як його нормативно-правова основа, так і практичні аспекти реалізації міжнародної взаємодії у сфері земельних відносин.

Одним із найґрунтовніших джерел, у якому розкрито механізми взаємодії громад, включаючи аспекти управління земельними ресурсами в межах транскордонних ініціатив, є колективна монографія «Розвиток міжмуніципального співробітництва: вітчизняний та зарубіжний досвід» (2011) під редакцією В.В. Толкованова, у якій обґрунтовано необхідність інституційної підтримки міжмуніципального співробітництва, підготовки кадрів та впровадження правових механізмів співпраці.

Сучасні зміни у сфері земельного законодавства, зокрема в умовах воєнного стану, проаналізовані у науковій статті Ю.Ф. Дехтяренка, С.І. Дяченка та О.В. Берданової «Управління земельними ресурсами територіальних громад у контексті законодавчих новел» (2024), в якій автори наголошують на важливості децентралізації та дерегуляції, а також на значенні прозорого використання дискреційних повноважень суб'єктів публічної влади.

Незважаючи на зростання наукового інтересу, тема адміністративно-правового регулювання дискреційних повноважень у сфері земельних відносин у контексті транскордонного співробітництва залишається недостатньо розкритою. Зокрема, бракує досліджень щодо правового статусу земель євро регіонів, механізмів гармонізації національного та європейського законодавства, а також ролі іноземних інституцій у забезпеченні сталого управління земельними ресурсами.

Таким чином, потреба в подальших наукових розвідках обумовлена необхідністю розробки ефективних механізмів правового регулювання співпраці територіальних

громад на міжнародному рівні з урахуванням кращих європейських практик.

Виклад основного матеріалу

В контексті адаптації законодавства до вимог ЄС, доцільно звернути увагу на главу 17 Розділу V Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, яка визначає економічне та галузеве співробітництво з метою сприяння розвитку сільського господарства та сільських територій, зокрема шляхом поступового зближення політик та законодавства [1].

Необхідність подальшої імплементації Угоди про асоціацію між Україною та ЄС стосується не лише запровадження ринку земель сільськогосподарського призначення, розкриття інформації про кінцевого бенефіціара земельних ділянок, а й більш системних змін. Насамперед, це стосується врегулювання відносин щодо прикордонних земель та земель євро регіонів, залучених до програм транскордонного співробітництва для використання у товарному виробництві, з урахуванням преференцій, передбачених податковим законодавством ЄС. Необхідно вирішити питання правового режиму земель, що використовуються в рамках програм транскордонного співробітництва з суб'єктами господарювання, які є резидентами країн ЄС [2, с. 6].

Сьогодні міжмуніципальне співробітництво (далі – ММС) набуває особливого значення для України не тільки в контексті імплементації європейського законодавства, а й як етап підготовки до реалізації широкомасштабної реформи місцевого самоврядування та реформи адміністративно-територіального устрою.

ММС пропонує можливості для значного прогресу у вирішенні актуальних проблем місцевого розвитку. Одночасно воно має великий потенціал, який може бути велими корисним для забезпечення сталого розвитку усіх (великих та малих) громад.

Слід зазначити, що одним з ключових етапів у розробці та впровадженні комплексної державної політики з питань роз-

витку ММС має стати саме підготовка кваліфікованих кадрів, що обумовлює розробку навчально-методичних матеріалів та організацію навчання основних категорій осіб, залучених до реалізації проектів ММС (державні службовці, депутати місцевих рад, посадові особи органів місцевого самоврядування, керівники муніципальних підприємств, представники громадських організацій, здобувачі закладів вищої освіти, науковці тощо).

У зв'язку з цим, відповідно до норм Конституції України, Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», оновленої Стратегії реформування місцевого самоврядування, має стимулюватись формування на добровільній договірній основі об'єднань відповідних ланок адміністративно-територіальної системи (при збереженні ними статусу самостійних юридичних осіб) для ефективного вирішення вказаних спільних проблем. Формування і функціонування таких об'єднань має розглядатись як попередній крок для майбутнього укрупнення цих ланок.

Слід наголосити, що ММС є характерним для децентралізованої територіальної адміністративної системи. Чим вищою є ступінь автономії муніципалітетів, тим більше вони потребують співпраці і тим більше вони можуть співпрацювати.

Порівняльний аналіз засвідчує, що ММС застосовується частіше, ніж можна подумати тому, що багато муніципалітетів насправді співпрацюють між собою дуже прагматично та не привертають до такої співпраці надмірної уваги. Вони не залучають для цього додаткові ресурси та навіть не називають таку співпрацю ММС. Проте, цілком очевидним є те, що така співпраця може стосуватися дуже важливих питань, тому існує потреба у виробленні національної політики стосовно ММС, оснащеної спеціальними юридичними інструментами та засобами сприяння її розширенню. На нашу думку, найкращим засобом посилення ресурсної бази муніципалітетів є партнерство та співробітництво.

Співробітництво є дуже важливим для добробуту та розвитку будь-якого суспільства та є звичним засобом роботи для орга-

нів публічного адміністрування. Ця «вертикальна співпраця» є абсолютно необхідною тому, що різні державні органи обслуговують одну і ту саму територію та, відповідно одні й ті самі групи населення.

Досвід показує, що муніципалітети ніколи не є абсолютно самодостатніми незалежно від їх площі та чисельності населення. Тому ММС є актуальним для усіх викликом та водночас звичною для багатьох країн практикою. ММС є логічним рішенням для нейтралізації наслідків неоптимального розподілу функцій та ресурсів або недосконалих кордонів між муніципалітетами [3, с. 7-10].

Відповідно до Закону України «Про співробітництво територіальних громад» співробітництво територіальних громад визначається як відносини між двома або більше територіальними громадами, що здійснюються на договірних засадах у визначених названим Законом формах з метою забезпечення соціально-економічного, культурного розвитку територій, підвищення якості надання послуг населенню на основі спільних інтересів та цілей, ефективного виконання органами місцевого самоврядування визначених законом повноважень. Співробітництво може здійснюватися у сферах спільних інтересів територіальних громад у межах повноважень відповідних органів місцевого самоврядування, якщо інше не передбачено законом [4].

В свою чергу, засади міжнародного територіального співробітництва України з іноземними державами, що спрямоване на налагодження міжнародної територіальної співпраці між державами, регіонами і територіями з метою збалансованості соціально-економічного розвитку, забезпечення державних інтересів і безпеки шляхом підтримання взаємовигідного співробітництва з членами міжнародного співтовариства на основі загальновизнаних принципів і норм міжнародного права з урахуванням історичних, економічних, екологічних, географічних і демографічних особливостей регіонів і територій визначені іншим нормативно-правовим актом – Законом України «Про міжнародне територіальне співробітництво України».

У названому законодавчому акті міжнародне територіальне співробітництво визначено як сукупність взаємовідносин, спрямованих на встановлення і поглиблення економічних, соціальних, науково-технічних, екологічних, культурних та інших відносин між суб'єктами і учасниками таких відносин в Україні та відповідними суб'єктами і учасниками таких відносин іноземних держав, у межах компетенції, визначеної національним законодавством та міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України [5].

Метою державної політики у сфері міжнародного територіального співробітництва є створення сприятливих умов для ефективної і взаємовигідної співпраці суб'єктів та учасників міжнародного територіального співробітництва, підвищення соціально-економічного розвитку регіонів і територій України та рівня життя населення.

Слід відзначити, що учасниками міжнародного територіального співробітництва можуть бути й асоціації органів місцевого самоврядування, їх об'єднання та інші особи, що беруть участь у міжнародному територіальному співробітництві в межах своїх інтересів та прав, визначених названим законодавчим актом.

Міжнародне територіальне співробітництво може здійснюватися шляхом:

1) утворення нових або приєднання до існуючих органів міжнародного територіального співробітництва, зокрема до об'єднань єврорегіонального співробітництва, європейських об'єднань територіального співробітництва, єврорегіону;

2) укладення угод про міжнародне територіальне співробітництво в окремих сферах;

3) розроблення та реалізації спільних ініціатив, заходів, проектів, програм та стратегій в окремих сферах, що передбачає координацію дій суб'єктів і учасників міжнародного територіального співробітництва та акумулювання ресурсів на визначений період для спільної реалізації відповідних заходів;

4) встановлення та розвитку взаємовигідних контактів між суб'єктами і учасника-

ми міжнародного територіального співробітництва, зокрема в рамках міждержавних комісій, рад, робочих груп.

Суб'єкти і учасники міжнародного територіального співробітництва можуть обирати інші форми співробітництва, не заборонені законом України і національним законодавством суб'єктів та учасників міжнародного територіального співробітництва іноземних держав, які сприятимуть розробленню та реалізації спільних ініціатив, заходів, проєктів, програм та стратегій в окремих сферах [5].

Розвиток транскордонного співробітництва є важливим об'єктом сучасної регіональної політики та пріоритетом політики сусідства Європейського Союзу. Транскордонне співробітництво в Україні реалізується на основі міжнародного права та вітчизняного законодавства, що включає Європейську рамкову конвенцію про транскордонне співробітництво між територіальними громадами або властями (Україна приєдналася до Конвенції 14 липня 1993 р.) та додаткові протоколи до неї, Державну стратегію регіонального розвитку на 2021-2027 роки [6].

Зміцнення добросусідських відносин та поглиблення транскордонного співробітництва є особливо актуальним для України в умовах поточних викликів і зовнішніх загроз та з урахуванням європейського вектора розвитку нашої держави. Транскордонне співробітництво є одним з ефективних інструментів поглиблення взаємодії його суб'єктів та учасників для спільного виконання завдань щодо місцевого та регіонального розвитку, підтримки економічного зростання, стимулювання і впровадження інновацій, що сприяє прискоренню процесів наближення рівня життя населення регіонів України до середньоєвропейського рівня та здійсненню євроінтеграційних заходів на регіональному рівні. Транскордонне співробітництво є ефективним інструментом досягнення Цілей сталого розвитку, про які ми говорили раніше.

ПРООН, Ініціатива місцевого врядування Інституту відкритого суспільства та Рада Європи приділяють багато уваги роз-

витку ММС та мають чітку політику його підтримки, але їх ресурси обмежені.

Серед інших міжнародних організацій, які працюють в секторі децентралізації в Україні та можуть підтримати діяльність щодо розвитку ММС, слід виділити такі:

- Канадське агентство міжнародного розвитку (CIDA);

- Міжнародний фонд «Відродження»;

- Програма розвитку ООН (ПРООН) та її проєкт «Муніципальна програма врядування та сталого розвитку», метою якого є сприяння розвитку місцевого самоврядування за широкої участі громадян для покращення якості життя населення в містах України;

- Європейський Союз (Представництво Європейської Комісії в Україні);

- Фонд Східна Європа;

- Швейцарське агентство міжнародного розвитку SDC, зокрема, Швейцарсько-український Проєкт підтримки децентралізації DesPro;

- Німецьке товариство міжнародного співробітництва (GIZ) в Україні, зокрема, реалізує з проєкти «Сприяння економічному розвитку та зайнятості в Україні» та «Підвищення якості муніципальних послуг в Україні»;

- Програма «U-LEAD з Європою» активно підтримує розвиток сфери просторового планування в Україні, особливо на рівні сільських громад. У портфолію Програми є Тематичні Пакети Підтримки під назвою «Успішна Громада: Крок за Крок». Вони розроблені для підтримки та розвитку компетенцій працівників місцевого самоврядування в об'єднаних територіальних громадах, в тому числі й у галузі «Просторове планування та управління ресурсами». Програма демонструє сформовану картину поточного стану справ у секторі, щоб забезпечити якісну та належну цільову підтримку українським громадам;

- Агентство з питань міжнародного співробітництва США (USAID), зокрема, проєкти «Місцевий економічний розвиток», «Локальні інвестиції та національна конкурентноздатність» (LINC), «Реформа міського теплозабезпечення в Україні»,

«Розвиток державно-приватних партнерств в Україні» тощо;

- Шведське агентство міжнародного розвитку Sida, яке у 2009 р. ухвалило нову стратегію діяльності в Україні, в якій питання доброго врядування та децентралізації займають важливе місце. Одночасно Sida виступає сьогодні основним донором в реалізації Плану дій Ради для України на 2008-2011 рр. (в частині розвитку місцевої демократії) та підтримує реалізацію нової програми Ради Європи «Посилення місцевої демократії та підтримка реформ місцевого самоврядування в Україні»;

- Посольство Королівства Норвегія в Україні (Міністерство закордонних справ Норвегії) тощо. На сьогодні є нагальною потреба більш тісної координації діяльності органів державної влади та міжнародних донорських організацій з питань більш активної та цілеспрямованої діяльності щодо розвитку ММС [3, с. 36].

Ми вважаємо, що основним напрямом міжнародного співробітництва з питання адміністративно-правового регулювання дискреційних повноважень органів місцевого самоврядування в сфері земельних відносин має виступати ММС. Його основні напрямки в царині адміністративно-правового регулювання дискреційних повноважень органів місцевого самоврядування в сфері земельних відносин мають включати:

1. Гармонізацію національного законодавства із європейськими стандартами.

Зокрема, Європейська хартія місцевого самоврядування прямо підкреслює право органів місцевого самоврядування самостійно вирішувати питання місцевого значення, зокрема, у сфері землекористування та управління територіальними ресурсами. Звернімо увагу на те, що цей акт використовує такі лінгвістичні сполучення, як «право вільно вирішувати», «право самостійно вирішувати» тощо. Вказані формулювання мають велике практичне значення та є неодмінним нормативним закріпленням дискреційності повноважень органів місцевого самоврядування, тому що говорять про наявність у них права діяти на власний розсуд під час прийняття рішень у межах компетенції та

закону. А відтак, Україна зобов'язалася адаптувати своє законодавство до принципів, які передбачають баланс між свободою дій та контролем з боку держави. Приклад: правове регулювання планування територій у Польщі, Чехії, Латвії базується на розвиненій системі адміністративного контролю та оцінки дій муніципалітетів, але залишає простір для адаптації до місцевих умов [7].

2. Обмін адміністративною практикою серед муніципалітетів в частині реалізації дискреційних повноважень в сфері земельних відносин.

Через участь у міжнародних платформах — таких як Комітет регіонів ЄС, Програма SIGMA (ОЕСР/ЄС), U-LEAD з Європою — українські громади отримують можливість переймати моделі ефективного адміністрування земель, що базуються на поєднанні прозорості, обґрунтованості та контролю. Чудовим прикладом може слугувати приклад ФРН, де на рівні комуни існує правило «обґрунтованої дискреції» (*Begründete Ermessensausübung*), яке вимагає документального підтвердження кожного рішення про надання, відмову наданні та у зміні цільового призначення земельних ділянок. Переїняття такого та інших механізмів, імплементація та адаптація вдалих практик може слугувати переведенню вирішення повсякденних завдань органами місцевого самоврядування з питань земельних відносин на інший якісний рівень та не завжди буде мати потребу у проведенні додаткових досліджень, що передують їх впровадженню.

3. Запровадження інструментів прозорого управління земельними ресурсами на місцях.

Наразі в Україні в рамках міжнародних проектів вже імплементуються такі сучасні інструменти як публічні кадастрові карти, електронне врядування, участь громадськості у прийнятті рішень. Такі ініціативи значно знижують корупційні ризики при реалізації дискреційних повноважень органами місцевого самоврядування, що неодноразово було доведено досвідом інших країн, переїняття якого має бути одним із пріоритетних завдань адміністративного регулювання діяльності у цій сфері.

Яскравим прикладом із цього напрямку можуть бути здобутки Естонії, зокрема сервіс «e-Land Register» — електронна система, яка забезпечує швидкий та зручний доступ до загальних даних про зареєстровані об'єкти, включаючи площу, власників, обмеження, іпотеки та інші обтяження. Користувачі можуть переглядати дані про свою власність безкоштовно, а також надавати доступ до документів іншим особам через авторизацію.

Багаторічна практика використання системи доводить, що за рахунок її роботи значно конкретизовано межі адміністративної дискреції та підвищено прозорість діяльності органів публічної влади при вирішенні земельних питань на власний розсуд [9, с. 208].

4. Міжнародна технічна допомога у вдосконаленні процедур.

Варто сказати, що через такі програми, як USAID, GIZ, DESPRO, Україна і зараз отримує експертну підтримку у розробці прозорих регламентів земельних рішень, типових адміністративних процедур щодо надання земельних ділянок та локальних політик контролю за прийняттям рішень.

Залучення фахівців із цих питань, дослідження стану діючого законодавства, обмін досвідом, залучення дозволених джерел фінансування в межах цих та інших проектів може стати якісним підґрунтям для вдосконалення управління земельними ресурсами та запобіганню корупційним ризикам. Органи місцевого самоврядування мають звертати увагу на кваліфіковані кадри, здатні представляти публічну владу на міжнародній арені. В умовах поточних викликів і зовнішніх загроз та з урахуванням європейського вектора розвитку нашої держави, напрям зміцнення добросусідських відносин та поглиблення транскордонного співробітництва набуває особливого значення.

До цього напрямку співробітництва можна віднести взаємодію з Конгресом місцевих і регіональних влад Ради Європи щодо дотримання демократичних стандартів та участь України у глобальних ініціативах (наприклад, Global Land Tool Network) щодо справедливого землекористування.

Міжнародна технічна допомога обов'язково має включати в себе питання стажування представників місцевих органів влади за кордоном для вивчення механізмів контролю дискреційних рішень, а також науковий та освітній обмін, спільні дослідження з зарубіжними університетами з питань адміністративного права та публічного управління.

Висновки

Узагальнюючи результати проведеного дослідження, слід наголосити, що адміністративно-правове регулювання дискреційних повноважень у сфері земельних відносин набуває особливої актуальності в контексті інтеграційних прагнень України до Європейського Союзу. Розвиток міжмуніципального та транскордонного співробітництва є не лише запорукою ефективного місцевого самоврядування, але й важливим інструментом імплементації європейських стандартів управління земельними ресурсами. З огляду на це, варто наголосити на необхідності гармонізації національного законодавства у відповідності до положень Європейської хартії місцевого самоврядування, яка підкреслює право муніципалітетів самостійно вирішувати питання місцевого значення, у тому числі у сфері землекористування.

Міжнародне співробітництво допомагає Україні та іншим країнам посилювати ефективність місцевого самоврядування у земельній сфері, забезпечуючи баланс між автономією органів влади та захистом прав громадян та є ключовим чинником вдосконалення адміністративно-правового регулювання реалізації дискреційних повноважень у сфері земельних відносин. Завдяки гармонізації правових підходів, впровадженню інноваційних адміністративних процедур, розвитку відкритості й підзвітності органів місцевого самоврядування, формуються сучасні європейські стандарти врядування на місцевому рівні. Надалі доцільно поглиблювати участь українських муніципалітетів у мережах транскордонного співробітництва, стимулювати наукові дослідження та розширювати правову освіту у цій сфері.

Аналіз сучасних тенденцій свідчить про зростаючу роль ММС, яке сприяє впровадженню європейських стандартів управління та ефективного використанню дискреційних повноважень органів місцевого самоврядування. Правове врегулювання таких повноважень у сфері управління земельними ресурсами потребує подальшого розвитку у контексті Угоди про асоціацію з ЄС, що включає формування механізмів прозорості, відповідальності та міждержавного партнерства.

Впровадження електронних сервісів демонструє практичні переваги прозорого адміністрування, зменшення корупційних ризиків та підвищення ефективності прийняття управлінських рішень. Такий досвід є надзвичайно цінним для України, де продовжується процес децентралізації та дерегуляції. Використання подібних механізмів дозволяє не лише уточнити межі адміністративної дискреції, а й забезпечити ефективний громадський контроль за рішеннями органів влади.

Крім того, міжнародна технічна допомога та участь у глобальних ініціативах відкривають для українських громад широкі можливості в обміні передовими практиками, стажуваннях, спільних дослідженнях та підвищенні професійного рівня кадрів. Усе це створює передумови для формування ефективною та прозорою моделі управління земельними ресурсами на місцевому рівні, що відповідає принципам доброго врядування та сталого розвитку.

З огляду на досвід європейських країн та діяльність міжнародних організацій, важливим напрямом удосконалення державної політики у сфері земельних правовідносин є створення дієвих правових інструментів для забезпечення ефективною співпраці громад на міжнародному рівні. Це передбачає як гармонізацію нормативної бази, так і підвищення кваліфікації кадрів. Отже, подальша імплементація міжнародних підходів до регулювання земельних відносин має стати запорукою сталого розвитку громад та інституційної стабільності в умовах викликів сучасності.

Література

1. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони : Угода; Україна від 27.06.2014 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/984_011

2. Дехтяренко Ю., Дяченко С., Бердасова О. Управління земельними ресурсами територіальних громад у контексті законодавчих новел: децентралізація, дерегуляція, воєнний стан. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. *Державне управління*. 2024. №19(1). С. 22–29.

3. Розвиток міжмуніципального співробітництва: вітчизняний та зарубіжний досвід: посібник / під редакцією В.В. Толкованова. Київ, Видавництво «Крамар», 2011. 261 с.

4. Про співробітництво територіальних громад: Закон України від 17 червня 2014 року № 1508-VII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1508-18#Text>

5. Про міжнародне територіальне співробітництво України : Закон України від 24 квітня 2024 року № 3668-IX. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3668-20#n238>

6. Про затвердження Державної програми розвитку транскордонного співробітництва на 2021-2027 роки : Постанова Кабінету Міністрів України від 14 квітня 2021 року № 408 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/408-2021-%D0%BF#Text>

7. Європейська хартія місцевого самоврядування від 15 жовтня 1985 року // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_036#Text

8. Електронні реєстри: європейський досвід створення та використання : монографія / за ред. Е. М. Лібанової ; НАН України, Ін-т демографії та соціальних до-

сліджень ім. М. В. Птухи. Київ : Інститут демографії, 2021. 208 с.

Anastasiia Lavrenko,
the applicant for the degree of PhD,
Donetsk State University of Internal Affairs,
ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-2973-1691>

**DIRECTIONS OF INTERNATIONAL
COOPERATION IN THE ISSUES
OF ADMINISTRATIVE AND LEGAL
REGULATION OF DISCRETIONARY
POWERS OF LOCAL GOVERNMENTS IN
THE FIELD OF LAND RELATIONS**

The article examines the topical aspects of international cooperation in the context of administrative and legal regulation of discretionary powers in the field of land relations. The main attention is paid to the analysis of cross-border cooperation, which acts as an effective tool for modernisation of Ukraine's land policy in the context of its European integration. The author reveals the importance of inter-municipal cooperation as a form of interaction between territorial communities, which allows optimising the use of land resources, improving the quality of public services, and ensuring transparency in the exercise of powers by local self-government bodies. The article focuses on the implementation of the provisions of Chapter 17 of Title V of the Association Agreement between Ukraine and the European Union, which provides for the gradual convergence of policies in the field of agriculture, spatial planning and management of natural resources, including land.

The author analyses the current regulatory framework, in particular the Law of Ukraine 'On Cooperation of Territorial Communities' and the Law 'On International Territorial Cooperation of Ukraine', which define the

basis for voluntary association of communities to implement joint projects within the framework of cross-border cooperation. The author substantiates the need to increase the institutional capacity of local authorities and train qualified personnel to implement tasks in the field of land relations.

The importance of the participation of international donors, such as UNDP, GIZ, USAID, U-LEAD and others, in the development of partnership projects aimed at improving the efficiency of spatial planning, land management and sustainable development is also emphasised.

It emphasises the need to formulate a national policy on inter-municipal and cross-border cooperation, which involves the use of special legal instruments, harmonisation of legislation with international law, and the introduction of modern mechanisms for coordinating the activities of public authorities. The development of such forms of cooperation contributes to solving problems of administrative division, improving infrastructure, raising the quality of life in the regions and strengthening good neighbourly relations. At the same time, the author points out the need for legal regulation of the special status of land used within the framework of international cooperation programmes, including issues of taxation, use and investment attractiveness. The author makes a conclusion about the prospects of using transboundary cooperation as a mechanism for ensuring sustainable land management and implementation of the UN Sustainable Development Goals in the national policy of Ukraine.

Keywords: land relations, international cooperation, cross-border management, discretionary powers, inter-municipal cooperation, Association Agreement, decentralisation.